

สรุปการประชุมเวทีปัญญา สัมมนาเวที ครั้งที่ 1
วันศุกร์ที่ 15 มิถุนายน 2550 เวลา 08.30 - 16.30 น.
ณ ห้องคอนเวนชัน ชั้น 2 อาคารศูนย์ประชุมสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ กรุงเทพมหานคร

สรุปประเด็นผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

เวทีนี้เป็นเวทีที่ สำนักงาน ก.พ.ร. จัดขึ้นโดยใช้กระบวนการการจัดการความรู้ เพื่อที่จะให้ข้าราชการนำ Best Practice ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาแลกเปลี่ยนกัน โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการ (ในแต่ละเรื่อง) การมีส่วนร่วม (ในมุมมองของศ.นพ.วิจารณ์ พานิช) ไม่น่าจะเหมือนกันในแต่ละหน่วยงาน แต่สิ่งที่เหมือนกันคือการทำให้บ้านเมืองอยู่ดีมีสุข ประชาชนมีชีวิตที่ดี ประเทศเจริญก้าวหน้า

เพราะฉะนั้นที่ สำนักงาน ก.พ.ร. เลือก 4 หน่วยงานนี้มาเนื่องจากมีผลงานดี เป็น Best Practice แต่ Best ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงดีสุดยอด เพราะความจริงแล้วในเรื่องการพัฒนาไม่มีคำว่าดีสุดยอด แต่จะมียอดใหม่เกิดขึ้นได้เสมอ โดยการจัดการความรู้ทำให้ยอดใหม่ ๆ เกิดขึ้นได้เรื่อยๆ เป็นเกลียวความรู้ไม่มีจุดจบ

นอกจากนี้ Best Practice ของหน่วยงานอื่น อาจจะใช้กับทุกหน่วยงานไม่ได้เสมอไป ต้องนำมาตีความและปรับให้เข้ากับบริบทของแต่ละหน่วยงาน ดังนั้น เวทีแบบนี้ต้องทำความเข้าใจในบริบทและสภาพแวดล้อมของหน่วยงานอื่นให้มาก รวมถึงเข้าใจในบริบทและสภาพแวดล้อมของหน่วยงานตนด้วย

ประเด็นสำคัญคือ เวทีนี้จะทำให้ไม่ต้องเริ่มงานใด ๆ จาก 0 การที่จะบรรลุความสำเร็จในเรื่องใดตามหลักการของการจัดการความรู้คือต้องไม่เริ่มจาก 0 แต่จะต้องหาสิ่งที่เรียกว่าวิธีการที่ดี (Best Practice) ซึ่งในแต่ละหน่วยงานจะมีคนที่ทำงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งเก่ง แต่ไม่มีใครทราบ ถ้าค้นหาเจอโดยใช้ KM แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกัน จะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของงาน เกิดการต่อยอดกันอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังทำให้คนรักกัน เห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน เพราะได้นำความดีความสามารถพิเศษในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของเขามาเสนอ และมีคนช่วยกันดีความ ช่วยกันขยายความเข้าใจ ช่วยให้การตีความในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทำได้ง่าย

เป้าหมายของการจัดเวทีนี้คือเพื่อแลกเปลี่ยนวิธีการคิด และทำให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจเครื่องมือการจัดการความรู้ได้ง่าย

สำหรับกรณีของจังหวัดกาฬสินธุ์ จะเห็นได้ว่าการจัดการความรู้ในการทำงานมากมาย แผนชุมชนคือการจัดการความรู้ของชาวบ้าน เมื่อนำมาเชื่อมโยงกับเรื่องจังหวัดอยู่เย็น สุข จะเห็นว่าเป็นการโยงการจัดการความรู้ในระดับชาวบ้านเข้าสู่การจัดการความรู้ในระดับพื้นที่ โดยกลไกของจังหวัด เป็นตัวอย่างของกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับสูงสุด เป็นการทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกันคือให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข จังหวัดเจริญก้าวหน้า ไม่ใช่ใครร่วมใคร หรือ

ใครเป็นตัวตั้ง แต่พื้นที่ต่างหากที่เป็นตัวตั้ง แล้วประชาชนกับราชการเข้ามาทำงานด้วยกันเป็น
เจ้าของร่วมกัน

ในกระบวนการทำงานแนวใหม่ของราชการ จะพบว่ามีการสื่อสารแนวราบเกิดขึ้นมาก เช่น
การไม่ปิดบังข้อมูล การปรึกษาหารือ แต่ในจังหวัดกาฬสินธุ์นอกจากการสื่อสารแนวราบแล้วยังมี
การสื่อสารที่ไม่เป็นทางการด้วย ดังนั้นการขับเคลื่อนภาคราชการตามแนวทางของ สนง. ก.พ.ร.
พยายามที่จะให้ระบบราชการทำงาน 2 สาย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการควบคู่กันไป
เพื่อให้ประชาชนทั้งประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดี

เพราะฉะนั้น ในเวทีนี้จะช่วยเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานของระบบราชการให้ยืดหยุ่น ให้
ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยยึดเป้าหมายความอยู่ดีมีสุขเป็นหลัก ซึ่งจะต้องสร้างความเข้มแข็ง
ขึ้นมาจากฐานความรู้หลายๆ แบบ ทั้งจากเทคนิคของภาควิชาการ ราชการ และของชาวบ้าน เช่น
ที่ประเทศอินเดีย มีการส่งเสริมนวัตกรรมของชาวบ้าน โดยมีทีมงานเดินเท้าเข้าไปในชุมชนเพื่อหา
วิธีการแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ชาวบ้านคิดขึ้นเพื่อดำรงชีวิต ซึ่งรวบรวมได้ถึง 60,000 นวัตกรรม แล้วมี
การเอาวิธีการเหล่านั้นมาต่อยอดโดยเอาวิทยาศาสตร์เข้ามาศึกษา ซึ่งมีการจดสิทธิบัตรอย่างเป็นทางการ

จะเห็นว่านวัตกรรมเป็นคุณสมบัติของมนุษย์ในการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ แต่ชาวบ้านอาจไม่ได้
แสดงออก เพราะเห็นว่าตนเองไม่มีตัวตน ถ้ามีการให้เกียรติและพยายามทำความเข้าใจก็จะ
ค้นพบสิ่งใหม่ๆ อีกมาก นั่นคือ KM คือการใช้สติปัญญาเพื่อที่จะค้นพบสิ่งใหม่ๆ

เพราะฉะนั้น KM คือ ธรรมชาติที่สุดของมนุษย์ ถ้าเราเคารพซึ่งกันและกันและช่วยกันทำ
ในสิ่งที่ดี เช่นในเรื่องแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาวบ้าน ถ้าชาวบ้านดูแลซึ่งกันและกันดี คนไม่ดี
ก็จะอยู่ไม่ได้ นั่นคือกระบวนการทางสังคม แต่ถ้าเป็นการจัดการโดยระบบราชการจะได้ผลน้อย
เพราะมีข้อมูลไม่มาก ดังนั้น จึงต้องมีกระบวนการทางราชการที่โยงความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่
ข้อมูลไหลถึงกันอย่างไม่เป็นทางการ จึงจะทำให้ข้าราชการทำงานได้ดีขึ้น

การส่งเสริมการจัดการความรู้จะทำให้ข้าราชการไม่ใช่ผู้ที่มีความรู้ทางด้านเทคนิคแคบ ๆ
เฉพาะเรื่องของหน่วยงานตน แต่จะมีความรู้ที่เชื่อมโยงกว้างขวาง ต่อไปการสลับเปลี่ยนกันทำงาน
การเปลี่ยนงาน จะมีมากขึ้น Mobility ของคนจะมากขึ้น ข้าราชการที่แลกเปลี่ยนกระบวนการ
ทำงานในหลายๆ Sector จะเป็น Learning Person ที่ขยายการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและลึกกว่าใน
อดีต ในโลกยุคใหม่ที่มีเครื่องมือการจัดการความรู้เข้ามา ข้าราชการจะได้รับประโยชน์มาก เป็น
ชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงมาก ไม่ใช่ทำงานอยู่ที่เดียวตลอดชีวิต เป็นประโยชน์ต่อคนที่เพิ่งเริ่มงาน
ราชการ ระบบราชการจะไม่ใช้ระบบที่ใช้งานราชการอย่างเดียว แต่เป็นระบบที่ก่อให้เกิดการ
เรียนรู้ตลอดชีวิตของข้าราชการ